

Mose ved Karstoft Å – N 70

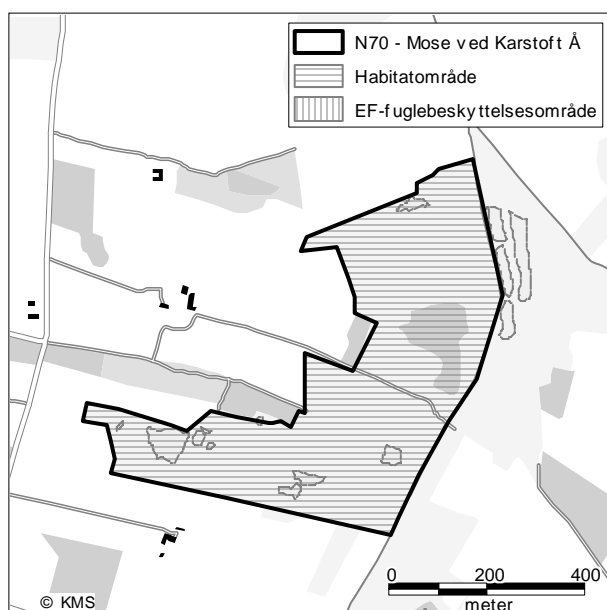
Indholdsfortegnelse

1.	Beskrivelse af området.....	2
2.	Udpegningsgrundlag	2
3.	Foreløbig trusselvurdering.....	3
4.	Modsatrettede interesser	7
5.	Naturforvaltning og pleje	7
6.	Nykonstaterede eller nyindvandrede arter og naturtyper	7
7.	Manglende viden og yderligere vidensbehov	7
8.	Bilag	8
9.	Kildehenvisning	8

1. Beskrivelse af området

Natura 2000-området Mose ved Karstoft Å er udpeget som habitatområde (nr. 63). Arealet af natura 2000-området er 26 ha.

Habitatområdet er beliggende i Karstoft Ådal, og består af større sammenhængende flader, hvor der tidligere har været gravet eller afskrabet tørv. En del af disse fremstår stadig som lysåbne med en vegetation af Hvid- og Brun Næbfrø, Liden Ulvefod mv., mens andre i dag er sphagnum-dominerede hængesække. De største arealer er dog i dag bevokset med blåtop-mose og pilekrat.

Figur 1.1. Kort over beliggenheden af Natura 2000-området

Der er ingen fredninger inden for området.

Inden for natura 2000-området findes der en række arealer som er beskyttede efter § 3 i Naturbeskyttelsesloven (se kort). § 3 kortet viser hvilke arealer der pr. 01-02-07 var registreret som § 3-beskyttede. Det skal bemærkes at § 3-registreringen er en vejledende registrering, og at det til enhver tid er de aktuelle forhold som er gældende. Det er den lokale kommune, der har ansvaret for at vedligeholde § 3 registreringen.

2. Udpegningsgrundlag

Mose ved Karstoft Å er udpeget på grundlag af 1 naturtype. I 2005 er der foretaget en kortlægning af de terrestriske habitatnaturtyper indenfor habitatområderne (Fredshavn 2004). Tabel 2.1 viser de vigtigste kortlægningsdata for den ene naturtype, der indgår i udpegningsgrundlaget.

Tabel 2.1 Naturtyper som aktuelt udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 70. 1) Data stammer fra NOVANA kortlægning (2004-05). Naturtyper kan ses i kortmaterialet.

Nr.	Naturtype	Forekomster	Areal (ha)	Data stammer fra
7150	Tørvelavning	2	3,9	1)

Den terrestriske naturtype, der findes på udpegningsgrundlaget, er fundet ved amtets kortlægning i 2005. Herudover er der fundet 3 andre terrestriske naturtyper, som pt. ikke er på udpegningsgrundlaget. De kan ses i tabel 6.1. Det bør overvejes at medtage disse naturtyper på udpegningsgrundlaget ved en eventuel revision af dette. I det følgende materiale er det alle de kortlagte naturtyper der er lavet analyser på.

3. Foreløbig trusselsvurdering

På baggrund af de tilgængelige data om naturtypernes forekomst (se kort) er der foretaget en foreløbig vurdering af truslerne i Mose ved Karstoft Å. Truslerne omfatter påvirkninger, hvor der er en begrundet mistanke om, at de har en negativ betydning for naturtilstanden.

Konklusioner vedrørende tør natur

Der er tale om et område, hvis nuværende karakter er opstået ved afskrabning af tørv på et større sammenhængende moseområde. To bemærkelsesværdige naturtyper – hængesæk og tørvelavning – er fint repræsenteret. Effekterne af atmosfærisk nedfald af kvælstof er vanskelige at vurdere med den valgte metode, men tålegrænsen for de vigtigste naturtyper vurderes at være overskredet. Samtidig er store dele af mosen aktuelt under tilgroning i pilekrat og blåtopmose. En bevaringsindsats bør koncentrere sig om at forny de mest sårbare naturtyper ved at fjerne krat og blåtop, samt eventuelt ved en vandstandshævning.

3.1. Beskrivelse af naturtilstanden i de terrestriske naturtyper

I forbindelse med kortlægningen af de 4 terrestriske, lysåbne habitattyper (Fredshavn 2004) er der foretaget en registrering af udbredelsen af en række naturtype-karakteristiske strukturer. Disse strukturer er delt op i negative og positive strukturer. De positive strukturer er til stede i veludviklede og typiske forekomster af naturtypen under mere eller mindre upåvirkede forhold. Tilsvarende vidner de negative strukturer om en stærkt påvirket naturtype. I felten er strukturernes samlede omfang registreret på en tretrins skala: udbredte (U), spredte (S) eller ikke tilstede (I).

Tabel 3.1 giver en oversigt over de enkelte naturtypers fordeling i forhold til deres indhold af positive og negative strukturer. Mørkegrøn farve viser veludviklede naturtyper, som tilsyneladende ikke er udsat for nogen nævneværdige trusler, mens mørkerød farve viser dårligt udviklede naturtyper, der antagelig påvirkes kraftigt af en eller flere trusler.

Tabel 3.1 Procentvis fordeling af negative og positive strukturer i de polygoner, hvor de enkelte naturtyper er registreret. For både negative og positive strukturer er angivet om strukturerne samlet set er udbredte (U), spredte (S) eller ikke tilstede (I). Strukturerne er beskrevet i Fredshavn (2004).

Fugtig hede (4010)				Tidvis våd eng (6410)			
Strukturer	Negative			Strukturer	Negative		
Positive	I	S	U	Positive	I	S	U
U	0	0	0	U	100	0	0
S	0	100	0	S	0	0	0
I	0	0	0	I	0	0	0

1,1 ha 8,5 ha

Hængesæk (7140)				Tørvelavning (7150)			
Strukturer	Negative			Strukturer	Negative		
Positive	I	S	U	Positive	I	S	U
U	100	0	0	U	100	0	0
S	0	0	0	S	0	0	0
I	0	0	0	I	0	0	0

1,7 ha 3,9 ha

Tabel 3.1 viser at langt de fleste naturtyper tilsyneladende har veludviklede positive strukturer uden at naturtyperne er nævneværdigt truede. Dette skal ses i lyset af at kortlægningen af naturtyperne er præget af nogen subjektivitet da naturtyperne skal tolkes bredt. Grænsen for naturtypen kan være svær at sætte, hvis området er præget af tilgroning eller påvirkning fra sprøjteskader og eutrofiering. I mange tilfælde er de mest påvirkede områder formentlig ikke taget med i kortlægningen af naturtyperne. Det betyder at oversigten i tabel 3.1 kommer til at vise en bedre tilstand end den der observeres i virkeligheden.

Det bemærkes, at de to ret sjældne naturtyper 7140 og 7150 tilsyneladende har en meget god struktur. Det er da også korrekt, at der i mosen findes fine forekomster af begge. Arealerne er dog små for begges vedkommende, hvilket givetvis hænger sammen med at store forekomster allerede er 'forsvundet' ved tilgroning i Blåtop, pil med videre.

3.1.1. Eutrofiering

I forbindelse med kortlægningen af de terrestriske naturtyper er der foretaget en registrering af hvor stor en andel af de kortlagte arealer, der er tydeligt påvirket af landbrugsdrift. Påvirkningerne omfatter gødningsspredning, atmosfærisk deposition, afdrift med sprøjtemidler eller påvirkning med erosionsmateriale fra dyrkede arealer (Fredshavn 2004). I praksis er det vanskeligt at identificere påvirkninger som atmosfærisk deposition og afdrift af sprøjtemidler, hvorfor registreringerne næsten udelukkende dækker over tegn på direkte gødsning.

Samtlige 15,2 ha kortlagte habitatnaturtyper er vurderet til ikke at være direkte påvirket af landbrugsdriften. Dette hænger sammen med, at naturarealerne ligger beskyttet fra landbrugsarealer gennem brede randbevoksninger.

Den gennemsnitlige deposition af atmosfærisk kvælstof (N) til natura 2000 området, beregnet på kommuneniveau er 18,0 kg N/ha/år (Skov og Naturstyrelsen 2004). For naturtypen 7150, plantesamfund med Næbfrø mv., er tålegårdsgrænsen på 10-15 kg N/ha/år, og den er således overskredet. Det samme gælder for naturtypen 7140, hængesæk (Skov og Naturstyrelsen 2005).

Den valgte metode ved kortlægningen afslører dog ikke nødvendigvis de negative effekter af eutrofieringen – områder som er stærkt påvirket vil typisk ikke blive kortlagt som en af disse naturtyper.

Tabel 3.2 viser en oversigt over forekomsten af negative strukturer der er relateret til eutrofiering i naturtypen 4010, våd hede.

Tabel 3.2 Forekomsten af negative strukturer der er relateret til eutrofiering i de enkelte kortlagte naturtyper.

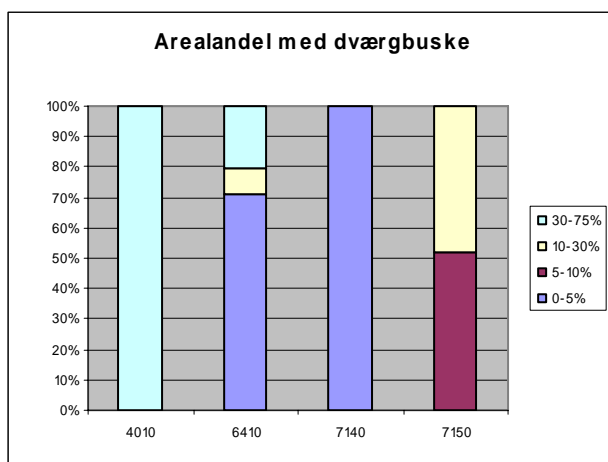
Naturtype	Strukturer	Antal forekomster ud af total antal forekomster
4010	dominans af blåtop	1 / 1

De udbredte forekomster af naturtypen tidvis våd eng (6410) vurderes ikke at være meget følsomme overfor den atmosfæriske kvælstofdeposition.

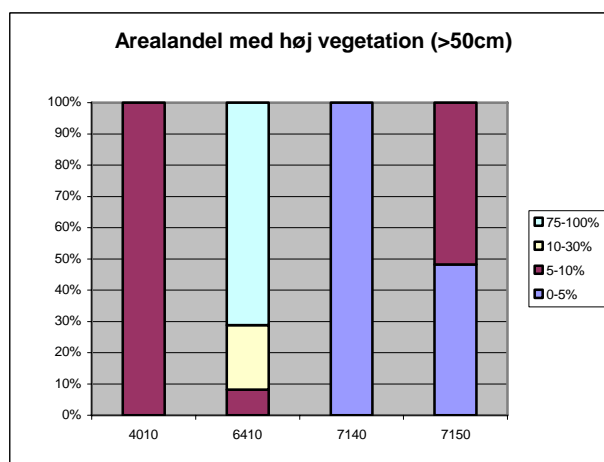
3.1.2. Tilgroning

Tilgroning er i dag en alvorlig trussel mod opretholdelsen af de lysåbne naturtyper og deres karakteristiske vegetation. I mosen ved Karstoft Å er successionen startet ved en gennemgribende tørvegravning/-afskrabning. Da udnyttelsen for længst er ophørt, ses en betydelig tilgroning især i blåtop og pil.

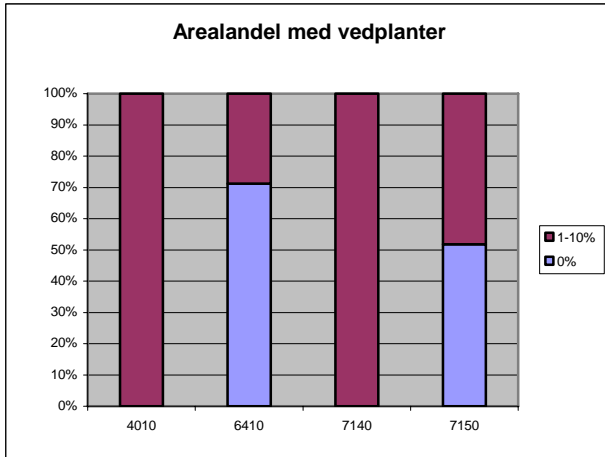
Tilgroningen kan vurderes ud fra områdernes tilgroning i dværgbuske (figur 3.1), arealandelen af områderne med vegetation der er højere end 50 cm (figur 3.2), arealandel af områderne med vedplanter (figur 3.3) og forekomst af negative strukturer, der har relation til tilgroningen (tabel 3.3).

Figur 3.1 Den arealmæssige andel af de kortlagte naturtyper med dværgbuske. 0-5 %, 5-10 %, 10-30 % og 30-75 % angiver hvor stor en andel af det kortlagte areal der vokser dværgbuske på.

Figur 3.2 Den arealmæssige andel af de kortlagte naturtyper hvor vegetationshøjden er over 50 cm. 0-5 %, 5-10 %, 10-30 % og 75-100 % angiver hvor stor en andel af det kortlagte areal der har en vegetationshøjde på over 50 cm.

Figur 3.3 Den arealmæssige andel af de kortlagte naturtyper med vedplanter. 0 % og 1-10 % angiver hvor stor en andel af det kortlagte areal der vokser vedplanter på.

Af figur 3.1 og 3.2 ses det at den tidvise våde eng (6410) har en relativ høj vegetationshøjde. På ca. 70 % af arealet er 75-100 % af vegetationen over 50 cm høj og 30 % af arealet er dækket af 1-10% vedplanter.

Tabel 3.3 Viser forekomsten af negative strukturer som er relateret til tilgroning i de enkelte kortlagte naturtyper.

Naturtype	Strukturer	Antal forekomster ud af total antal forekomster
7140	tilgroet med træer	1 / 1

Ved tolkningen af de 3 figurer og tabellen skal det huskes, at store dele om mosen allerede er pilekrat i dag, og at figurer og tabel kun repræsenterer de arealer, der stadig er forholdsvis lysåbne. De giver derfor ikke noget samlet billede af tilgroningsstadiet.

For den lille forekomst af 4010, våd hede, ses en fin dækning med dværgbuske og lav tilgroning. Derimod ses for de udbredte områder med 6410, tidvis våd eng, en betydelig tilgroning i vedplanter, som kun kan modvirkes ved aktiv naturpleje.

Vedplanter kan dårligt gro i hængesækkene (7140), mens der ses en klar tendens til tilgroning af den værdifulde naturtype plantesamfund med Næbfrø mv. (7150). Naturtypen findes på sandbund, som i perioder kan være ret tør, og her kan træer spire. Tilgroningen bør modvirkes ved aktiv pleje.

3.1.3. Hydrologi

Alle de fire naturtyper, der er kortlagt i området, er afhængige af en høj grundvandsstand.

Ved kortlægningen konstateredes tegn på sommerudtørring og begyndende tilgroning i ca. 8 % af arealet med tidvis våd eng (6410). Som det ses af tabel 3.4 er der tillige konstateret tegn på udtørring i naturtyperne 7140 og 7150. En hævnning af vandstanden i mosearealet bør derfor overvejes som et eventuelt plejetiltag.

Tabel 3.4 Forekomsten af negative strukturer, som er relateret til hydrologi i de enkelte kortlagte naturtyper.

Naturtype	Strukturer	Antal forekomster ud af total antal forekomster
6410	ingen tegn på oversvømmelser	3 / 3
7150	udtørret med høj sluttet vegetation	2 / 2
7140	udtørret	1 / 1

3.1.4. Invasive arter

Der er registreret spredtstående individer af Hvid-Gran, Sitka-Gran, Rødgran, Bjerg-Fyr og Lærk sp. i de forskellige naturtyper, især i de tidvis våde enge.

4. Modsatrettede interesser

Naturtypen 7150, tørvelavninger, synes at være den nationalt mest sjældne og bemærkelsesværdige i mosen. Den mest oplagte måde at fremtidssikre naturtypen på synes at være bortskrabning af blåtop-vegetationen i udvalgte områder.

Det vil mindske arealet med 6410, som dog er en meget udbredt og artsfattig naturtype.

5. Naturforvaltning og pleje

Amtet er ikke bekendt med, at der nogensinde er foretaget naturpleje på lokaliteten.

6. Nykonstaterede eller nyindvandrede arter og naturtyper

Ud over den naturtype der er på udpegningsgrundlaget, er der ved Amtets kortlægning i 2005 fundet 3 andre habitatnaturtyper, som kan ses i tabel 6.1.

Tabel 6.1. Naturtyper som er kortlagt i natura 2000-område 70, men som ikke på nuværende tidspunkt er på udpegningsgrundlaget. 1) Data stammer fra NOVANA kortlægning (2004-05). Naturtyper kan ses i kortmaterialet.

Nr.	Naturtype	Forekomster	Areal (ha)	Data stammer fra
4010	Våd hede	1	1,1	1)
6410	Tidvis våd eng	3	8,5	1)
7140	Hængesæk	1	1,7	1)

Det bør overvejes om ikke de 3 nykonstaterede naturtyper bør medtages på udpegningsgrundlaget ved en revision af dette.

7. Manglende viden og yderligere vidensbehov

Indenfor Habitatområdet findes en række mindre søer og vandhuller som ikke er kortlagt. Det er derfor ikke muligt at vurdere om søerne eventuelt skal indgå som udpeget naturtype.

8. Bilag

Kortbilag

Kort over naturtyper og arters udbredelse kan ses i kortmaterialet.

9. Kildehenvisning

Fredshavn (2004). Teknisk anvisning til kortlægning af terrestriske naturtyper.

<http://www2.skovognatur.dk/natura2000/database/>

Skov og Naturstyrelsen (2004). Gennemsnitlige afsætninger på kommuneniveau for 2000, 2003 og 2004 beregnet med DEHM-REGINA. Downloaded fra:

http://www.skovognatur.dk/NR/rdonlyres/78C70731-71A2-40B6-B611-2F1340CB922A/14950/Bilag_1.pdf

Skov og Naturstyrelsen (2005). Harmoniserede tålegrænser. Opdatering af 15. december 2005. Downloaded fra:

<http://www.skovognatur.dk/NR/rdonlyres/78C70731-71A2-40B6-B611-2F1340CB922A/14951/Ammoniakmanual02122005.pdf>